

Rózsa Ferenc

KÖZELEBB A CSILLAGOKHOZ

Furcsa kis csapattal találkozhatnak időnként a böszörményi emberek. Hol itt, hol ott bukkannak fel titokzatos műszerekkel, melyeket a sötétség beálltával az ég felé fordítanak, és várják a távcsőbe tekinteni vágyó érdeklődőket. Hivatásuknak tekintik, hogy minél több embernek mutathassák meg az égbolt és a Világegyetem csodáit. Ők a Magyar Csillagászati Egyesület Hajdúböszörményi Csoportjának lelkes tagjai.

E csoport története a régmúlta nyúlik visza. A 70-es, 80-as években a Csillagászat Barátok Köre keretein belül végezte ismeretterjesztő tevékenységét Gibárti Csaba és Kancsura Árpád amatőr csillagászok vezetésével. Az igazán komoly munka 1985-ben indult el, amikor is a Művelődési Központ átadását követően Balla Sándor gimnáziumi tanár irányításával rendszeres szakköri foglalkozások indultak. A Művelődési Központ a TIT (Tudományos Ismeretterjesztő Társulat) keretein belül csillagászati távcsövek vásárlásával támogatta a szakköri munkát, melyhez 1988-tól Balogh Zoltán is csatlakozott.

1989-ben a rendszerváltás után az MCSE is újjászerveződött, majd négy évvel később, 1993-ban megalakult az MCSE Hajdúböszörményi Csoportja, mely célul tűzte ki a térség amatőr csillagászainak összefogását. Ez idő tájt sorra alakultak az országban helyi csoportok, ám Balogh Zoltán lelkes munkájának köszönhetően hamar a legeredményesebb helyi csoporttá léptünk elő. Rendszeresen voltak a távcsöves bemutatók és szinte valamennyi országos programon jelen voltunk.

1999-ben Csoportunk nyerte el a teljes napfogyatkozás pályázat digitális kategóriájának első helyezését. 2003-ban pedig nem kisebb esemény házigazdája volt Hajdúböszörmény, mint a Helyi Csoportok Országos Találkozója. 2005-ben Csoportunk is képviseltette magát Nagyszalontán, ahol Dr. Kulin György csillagász -a hazai amatőr csillagászat atyja-, születésének 100. évfordulójára emlékeztünk. Mindenki Gyurka bácsija egész életét az csillagászatnak, azon belül is az amatőr csillagászatnak szentelte. Fő célkitűzése volt, hogy minden embernek lehetősége legyen az un. Galilei-élmény megtapasztalására, vagyis megpillantani a Hold krátereit, megfigyelni a Jupitert és annak négy híres holdját, valamit rácsodálkozni a Szaturnusz lenyűgöző bolygórendszerére. Küldetése minden szempontból sikeresnek mondható. Az Uránia műhelye-

ből százával kerültek ki a mindenki által elérhető árú, ám a kornak megfelelő minőségű távcsövek. Sok-sok magyar amatőr csillagász választotta hivatásul a csillagászatot, vagy fizikusi pályát és vált mára világhírű tudóssá ezen gyermekkori élmények hatására. Tulajdonképpen e sorok írója is Gyurka bácsi „Galilei-élményének” hatására lett amatőr csillagász és jutott el a világ legnagyobb távcsöveinek árnyékába, mint a Magyar vonatkozású HAT exobolygó kutató team munkatársa. Apró, ám semmiképp nem elhanyagolható adalék, hogy Kulin György szülővárosa, Nagyszalonta, Hajdúböszörmény testvérvárosa.

2006-tól egy több, mint tíz éves inaktív időszak kezdődött a Hajdúböszörményi Csoport életében, mely egészen 2018-ig tartott. Ekkor kereste fel Kiss Attila polgármester urat Rózsa Ferenc amatőr csillagász, aki Hajdúböszörménybe költözött, azzal az ötlettel, hogy szeretne a Bocskai István téren rendszeresen távcsöves bemutatókat tartani a lakosság részére. A szálak hamar összeértek. Polgármester úr Balogh Zoltánhoz irányított, aki nagy-nagy örömmel fogadta az ötletemet, és engem is, mivel kiderül, hogy mi régóta ismerjük egymást az amatőr élet folytán, csak éppen én nem tudtam, hogy ő böszörményi, Zoltán pedig nem tudott arról, hogy én Hajdúböszörménybe származtam el.

2018 februárjában Balogh Zoltán, Dr. Forgács Attila és jómagam részvételével lázas megbeszélések kezdődtek a Helyi Csoport csipkerózsika álomból való felrészését megcélözva. Zoltán eközben felkereste a hajdani tagokat, akikkel kiegészülve a Böszörményi Csoport ismét felfelé ívelő pályára

került. Rendszeresen jelentkezőnk a mindenki által ingyenesen látogatható távcsöves bemutatóinkkal, előadásainkkal, segítjük az érdeklődőket távcsövek beszerzésében.

Tagjaink közt eredményes asztrofotósok, és vizuális észlelésekben kiemelkedő teljesítményt nyújtó amatőr csillagászok is vannak. Hadházi Csaba amatőrtársunk például az AAVSO (American Association of Variable Star Observers) évtizedes vizuális változócsillag észlelője 50.000 fényességbecslést igazoló oklevéllel büszkélkedhet. Mikor ezeket a sorokat írom Csaba már túl van a 80.000. megfigyelésén. De Péter Bence, világhírű zongoraművész is tagjaink sorát gyarapítja, lelkes égbolt fürkésző

Személyes sikerünknek tekintjük a magát lassan országgossá kinövő „Fogadd örökbe a sulit” című kampányunk. Ennek keretében a Tankerülettel megállapodva vállaltuk, hogy azon oktatási intézmény részére, melyek hivatalosan is az országos MCSE tagjaivá kívánunk tartozni, egy rendhagyó tanórát/csillagászati előadást és egy távcsöves bemutatót tartunk.

Előrehaladott tárgyalások folynak a városvezetéssel és a Sillye Gábor Művelődési Központtal egy automatizált, ún. all-sky (teljes égbolt) meteor megfigyelő kamera telepítésével kapcsolatban, mellyel Hajdúböszörmény bekapcsolódna az IMO (International Meteor Organization) világhálózatába. A kamera telepítése nélkülözhetetlen segítséget fog nyújtani az olyan, fényes, médiákat is lázba hozó meteoritok hullott darabjainak fellelésében, mint amilyen a híres, 2013-as Cseljabinszki is volt. Távlati célunk egy olyan közösségi csillagászati megfigyelő hely kialakítása a mi a város zavaró fényeitől távolabb található és megfelel a XXI. század igényeinek.

A jövőben is tervezzük olyan neves tudósok előadásának szervezését, mint amilyen a tavalyi évben Dr. Kiss László Széchenyi díjas csillagász, az MTA rendes tagja, a Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Főigazgatójának izgalmas előadása volt.

Végül, de nem utolsó sorban nagy örömeinkre szolgál, hogy 18 év után Hajdúböszörmény adhat otthont az Országos Amatőr csillagász Találkozóknak az eredetileg tervezett tavaszi időpont helyett immár 2021 szeptember 24-25-én. Bízunk benne, hogy addigra a járvány miatti korlátozások, ha meg nem is szűnnek, de legalább enyhülni fognak. Az MCSE Országos Amatőr csillagász Találkozója ezen nagy hagyományokkal bíró rendezvények nyomdokain kíván egy szakmailag újszerű és újdonságértékű találkozási, és továbbképzési lehetőséget biztosítani az amatőr csillagászat – szakcsillagászat és ismeretterjesztés összekapcsolása által. A rendezvény célja, hogy az amatőr csillagászok és a hivatásos csillagászok együttműködését közös jövőbeli aktivitások és projektek formájában elősegítse, mind csillagászati szakmai, mind pedig kiemelten ismeretterjesztő-tudománykommunikációs területeken. Az MCSE Országos Amatőr csillagász találkozó az előadónak meghívott hivatásos csillagászokkal, szakcsoportvezetőkkel és tudománykommunikációban dolgozó munkatársakkal egy szakmai konferencia formájában valósul meg.

A rendezvényre számos neves hazai csillagászt, fizikust és amatőr csillagászt várunk, akik a csillagászat legfrissebb eredményeiről tartandó előadásaikkal színesítik a programot.

A találkozó keretén belül, amennyiben az időjárás is kegyeibe fogad minket, a Bocskai téren sötétedéstől távcsövek tucatjai várják majd az érdeklődőket egy kis virtuális űrutazásra.

